

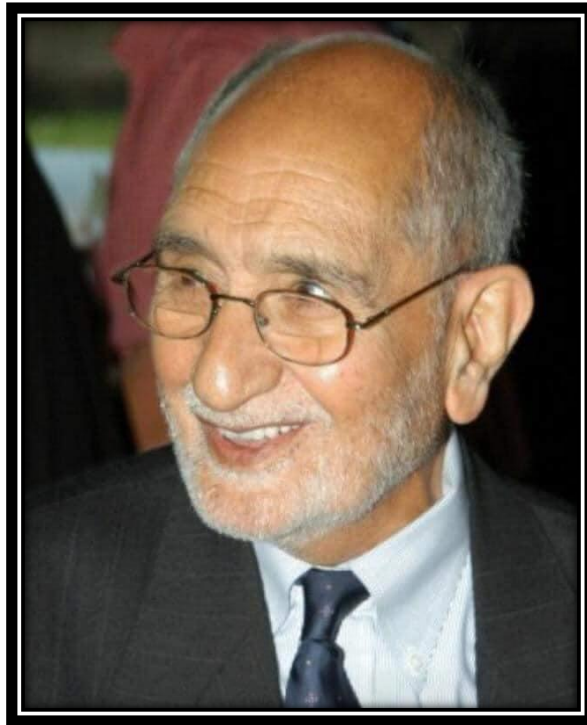
مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد.

۲۰۲۰/۰۵/۲۶

شاه محمود محمود

ستاره یی از آسمان تاریخ و ادبیات افغانستان غروب کرد

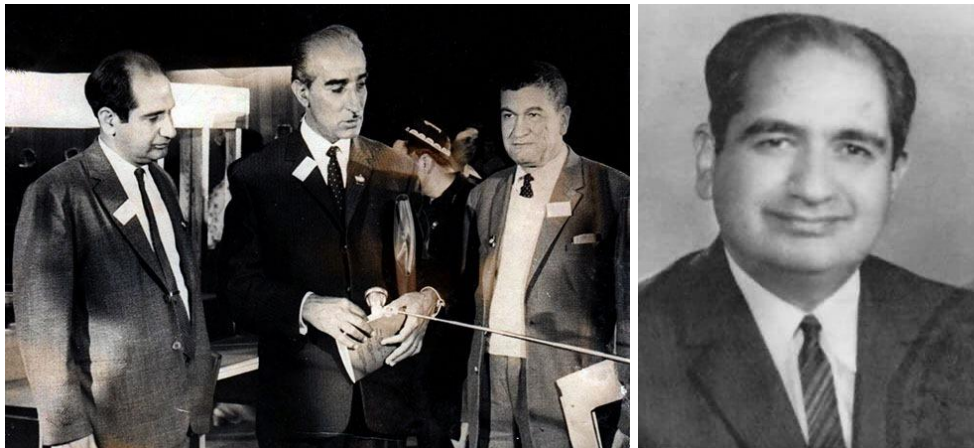
دریغا حسرتا! امروز کانديد اکادېمسین پوهاند میرحسین شاه یکی از اساتید پوهنتون کابل و ستاره تابناک تاریخ و دانشمند شناخته شده افغانستان غروب کرد و جامهٔ ابدیت برتن و به دیار فردوس رخت بست. (۲۵ می ۲۰۲۰ م) پوهاند میرحسین شاه یکی از استادان طراز اول پوهنتون کابل که تمام عمر خویش را در تدریس و تحقیق و پژوهش و ترجمه آثار و مقالات متعدد وقف نمود. در کشور امریکا وفات نمودند . پوهاند میرحسین شاه فرزند میر عبدالجواد آغا در سال ۱۶ جدی ۱۳۰۳ هـ ش مطابق ۶ جنوری ۱۹۲۵ م در گذر ده خواجه شهر قندهار در یک خانواده روحانی و علمی زاده شدند. تحصیلات ابتدائی خویش را در مکتب نمره ۲ شهر قندهار که بعداً به مکتب احمد شاهی مسمی گردید و تحصیلات متوسطه و ثانوی را در لیسه احمدشاه بابا در شهر قندهار و بعداً در لیسه حبیبیه کابل (صنف ۱۱ و ۱۲) و تحصیلات عالی خویش را در پوهنځی ادبیات پوهنتون کابل و (درجه مافوق لیسانس یا ماستری) در پوهنتون لکنهو هند (پوهنتون علیگره) به پایان رسانید .استاد سالیان متمادی علاوه از تدریس، مناصب معاونیت و ریاست پوهنځی ادبیات و علوم بشری پوهنتون کابل، امریت دبیرتمنت تاریخ و عضو هیئت علمی در کمیته های علمی و شورای علمی پوهنتون کابل، وزارت تحصیلات عالی ، وزارت اطلاعات و کلتور و اکادمی علوم افغانستان را داشت و هرگز از پژوهش و ترجمه قلم بر زمین نگذاشت. آثار متعددی نگاشت و به پژوهش گرفت و ترجمه نمود: تاریخ افغانها در هند، تاریخ علوم در قرون وسطی (شرق میانه و آسیای مرکزی) ، آرشیف شناسی، تاریخ تسلط مغول ها در افغانستان، تاریخ قرون وسطی هند، نامه های پوهاند میرحسین شاه با دانشمندان خارجی و داخلی و ترجمه های مانند تعلیقات حدود العالم من المشرق الی المغرب، تاریخ هند در قرون وسطی، سهم مسلمانان در جغرافیه، بحثی در احوال و آثار بیدل ، زندگی میر علی شیرنوائی، انگلستان و افغانستان و بیشتر از صد مقاله که به پژوهش گرفته و یا ترجمه نموده اند .در پهلوی آنهمه تألیفات استاد یکی از مهم ترین اثری که ترجمه نمودند ، کتاب

د پانو شمیره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رایرلو مخکې په خیر و لولی

تعلیقات حدود العالم من المشرق الى المغرب بود و یقین دارم بزرگان تحقیق با من همونا هستند که سبک ایشان در ترجمه آثار علمی متفاوت از ترجمه دیگر دانشمندان بوده است. استاد چنانکه خودشان همیشه یاد مینمودند که مترجم باید کاملاً به متن وفادار باشند، که این روش فضا را برای باز آفرینی ادبی و هنری فراهم می‌کند. همچنان مهم‌ترین خصوصیت ترجمه های استاد را، آشنایی و تسلط کامل با زبان های فارسی دری، پشتو و انگلیسی دانست بنابراین این ویژگی اهمیت آثار تحقیقی و ترجمه های شان به خوبی نشان میدهد. وظایف اداری :- معلم در لیسه احمدشاه قندهار ۱۳۲۸-۱۳۳۱ هـ ش - شمول در کدر پوهنخی ادبیات پوهنتون کابل (اواسط سنبله ۱۳۳۴ هـ ش) - معاون پوهنخی ادبیات و علوم بشری (۱۳۴۰-۱۳۵۰ هـ ش) - ترفیع به رتبه پوهاندی (۱۳۴۵ هـ ش) - رئیس پوهنخی ادبیات و علوم بشری (۱۳۵۰-۱۳۵۶ هـ ش) - استاد تاریخ و امر دیپارتمنت در پوهنخی علوم اجتماعی پوهنتون کابل تا سال ۱۳۶۷ هـ ش (اشتراک در کنفرانسها علمی :- در داخل کشور : سیمینار شاعر بزرگ دری حضرت جامی، سیمینار بین المللی کوشانی ها، سیمینار تحقیقات زبان پشتو (۱۳۵۶ هـ ش)، مجلس بزرگداشت دقیقی بلخی (۱۳۵۶ هـ ش)، سیمینار بین المللی روابط هند و افغانستان (۱۳۵۴ هـ ش) سیمینار بزرگداشت هشتادمین سال وفات سید جمال الدین افغانی (۱۳۵۵ هـ ش)، سیمینار هزارمین سال تولد خواجه عبدالله انصاری (۱۳۵۵ هـ ش)، سیمینار بین المللی مطالعات کوشانی (۱۳۶۱ هـ ش) سیمینار به مناسبت بزرگداشت سه صدیست مین سال تولد بیدل (۱۳۶۳ هـ ش)، سیمینار بین المللی ناصر خسرو (۱۳۶۵ هـ ش) سیمینار بزرگداشت فیض محمد کاتب، سیمینار بزرگداشت مؤرخ کشور ما احمدعلی کهزاد، و دهها دیگر - در خارج افغانستان : سیمینار بین المللی تاریخ آسیا (دهلی - ۱۹۵۹ م) کنگره مستشرقین (دهلی ۱۹۶۴- م)، سیمینار تحصیلات عالی در پوهنتون مینی سوتا (ایالات متحد امریکا ۱۹۶۵ م)، کنفرانس بین المللی تیموری (سمرقند - ازبکستان ۱۹۶۹ م)، سیمینار تاریخ کشور های آسیائی (عشق آباد ترکمنستان ۱۹۷۲ م)، سیمینار کشور های آسیای میانه (دهلی ۱۹۶۸ م) کنفرانس بین المللی امیرخسرو دهلوی (۱۹۷۴ دهلی م)، کنفرانس منطقوی تحصیلات عالی (بیروت لبنان ۱۹۷۶ م)، سیمینار علامه اقبال (لاهور پاکستان ۱۹۷۷ م) کنگره تاریخ هند (بمبی ۱۹۸۰ م). کمیسیون مؤرخان مشترک افغان - شوروی (۱۹۸۴ و ۱۹۸۶ م) - تدریس و تحقیق یک سمستر در پوهنتون هایدلبرگ المان فدرال ۱۹۷۲ م (- تحقیق راجع به نسخ خطی زبان پشتو (پوهنتون های لندن : کمبریج و آکسفورد، موزیم بریتانیا) آثار و ترجمه ها و رسایل : استاد پوهاند میرحسین شاه تحقیقات علمی فرهنگی و تاریخی فراوانی دارد که بیشتر آنها در مجلات علمی و نشریه های اختصاصی مانند مجله های ادب، وژمه، جغرافیا، آریانا، عرفان و کابل در يك شماره و یا به صورت پیاپی چاپ شده است. برخی از کتابهای استاد، همانند رساله در احوال و آثار امیر علی شیر نوایی، آثار واحوال بیدل، و تعلیقات حدود العالم مکرر اقبال چاپ یافته است. اما کار بسیار مهم و ماندگار استاد میرحسین شاه ترجمه عالمانه ایشان کتاب تعلیقات حدود العالم من المشرق الى المغرب است که کار بسیار گسترده یی بود و ترجمه آن هم دانش و تحقیق گسترده ای را ایجاب می کرد. و چندین بار در کابل و ایران چاپ شده است .

- ۱ - احوال و آثار قاضی حمیدالدین بلخی، مجله : اندوایرانیکا، کلکته هند، ۱۹۵۷ .
- ۲ - تاریخ افغانستان (مغلان) مجله آریانا، انجمن تاریخ، ۱۳۳۵ - ۱۳۳۶ .
- ۳ - ترجمه: زندگانی سیاسی امیرعلی شیر نوایی، نویسنده بارتولد، انجمن تاریخ، ۱۳۶۵، ترجمه مجدد از طرف وزارت اطلاعات و کلتور در سال ۱۳۶۰ هـ ش.
- ۴ - افغانها در هند، انجمن تاریخ، ۱۳۴۵ هـ ش. حواشی و تعلیقات آن روی دست است .
- ۵ - خلاصه المریدین، مقدمه، پوهنخی ادبیات، پوهنتون کابل، ۱۳۴۳ هـ ش .

د پانو شمیره: له ۲ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیولو مخکي په خیر و لولئ

- ۶ - ترجمه: تعلیقات حدود العالم من المشرق الی المغرب، با حواشی و تعلیق مینورسکی، پوهنځی ادبیات پوهنتون کابل، ۱۳۴۲ هـ ش. چاپ دوم به مناسبت میلاد کابل، شاروالی کابل، ۱۳۹۰ هـ ش. چاپ های جداگانه ۱ و ۲ با تصحیح و حواشی بیشتر از داکتر غلام رضا ورهرام و مریم میراحمدی ۱۳۷۲ و ۱۳۸۳ هـ ش ایران. و بالاخره جدید ترین و مکمل ترین چاپ این اثر یک ماه قبل حمل ۱۳۹۹ هـ ش از طرف انتشارات امیری به کوشش و سعی استاد شاه محمود محمود چاپ گردید .
- ۷ - تعلیقات مجدد بر حدود العالم (ترجمه) اکادمی علوم افغانستان، ۱۳۶۴ هـ ش .
- ۸ - بحثی در احوال و آثار بیدل (ترجمه) پوهنځی زبان و ادبیات پوهنتون کابل. چاپ دوم از طرف وزارت اطلاعات و کلتور. چاپ سوم با حواشی و تصحیح مجدد پوهاند میرحسین شاه و مقدمه استاد شاه محمود محمود از طرف انتشارات خاور در سال ۱۳۹۳ هجری شمسی در کابل انتشار یافت .
- ۹ - سهم مسلمانان در جغرافیه (ترجمه) تکثیر شده در پوهنځی علوم اجتماعی. ۱۳۶۴ هـ ش. چاپ مجدد: به سعی و کوشش استاد شاه محمود محمود، انتشارات خاور، کابل، ۱۳۸۹ هـ ش .
- ۱۰ - تاریخ علوم در قرون وسطی، به اهتمام و کوشش استاد شاه محمود محمود چاپ انتشارات خاور، ۱۳۹۵ .
- ۱۱ - تاریخ نویسی در شرق، تکثیر شده، پوهنځی علوم اجتماعی، پوهنتون کابل، ۱۳۶۷ هـ ش .
- ۱۲ - افغانستان و انگلستان (ترجمه) پوهنځی علوم اجتماعی، ۱۳۶۴ هـ ش. چاپ مجدد به سعی و کوشش استاد شاه محمود محمود، انتشارات خاور. کابل، ۱۳۹۰ هـ ش .
- ۱۳ - تاریخ هند در قرون وسطی (ترجمه)، پوهنځی علوم اجتماعی، ۱۳۶۴ هـ ش، چاپ مجدد ۱۳۹۱ با مقدمه و سعی و کوشش استاد شاه محمود محمود از طرف انتشارات خاور انتشار یافت، ۱۳۹۱ هـ ش .
- ۱۴ - مجموعه مقالات، جلد اول، انتشارات امیری، ۱۳۹۷ .
- ۱۵ - نامه ها (شامل نامه های استاد با دانشمندان داخلی و خارجی)، تصحیح و تعلیقات و مقدمه استاد شاه محمود محمود، انتشارات امیری، ۱۳۹۸ .
- ۱۶ - نسخ خطی پشتو در کتابخانه های مدرسه شرقیه افریقای لندن پوهنتون های کمبریج و آکسفورد، موزیم بریتانیا و دیوان هند، منتشر شده در مجله و ژمه، پوهنځی ادبیات، پوهنتون کابل، استاد بزرگوار در سال ۱۳۶۷ هجری شمسی مانند ملیونها افغان دیگر نسبت شرایط نامساعد و ناهنجار زاده گاه و کشور خویش را ترک کرد و با فامیل خویش در ایالات متحده امریکا زندگی می نمود . با تأثر و تألم که در طول هفته اخیر وضع صحی شان به وخامت گرائید و در شفاخانه تحت مراقبت قرار گرفتند . اما شام امروز می خواستم جویای احوال شان شوم که خبر وفات شان را دریافت نمودم .

انالله و انا اليه راجعون.
روحش شاد و يادش گرامی باشد .
تسلیت و صبر برای خانواده و فرزندان شان می گویم و در این غم بزرگ خود را کنار شان میدانم

پایان

د پانو شمیره: له ۳ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلپکني د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رالپولو مخکي په ځير و لولئ